

Objektno-orijentisano projektovanje

Elektronski fakultet Niš

Projektni obrasci

Istorijski pregled razvoja projektnih obrazaca

- **1979**: Christopher Alexander, arhitekta – knjiga: “The Timeless Way of Building”, Oxford Press.
- **1987**: OOPSLA (Object Oriented Programming System), Orlando, Ward Cunningham i Kent Beck prezentuju primenu Alexander-ove ideje projektnih obrazaca i na OO softver.
- **1991**: Erich Gamma, Doktorska teza.

Istorijski pregled razvoja projektnih obrazaca

- **1991:** James Coplien, *Advanced C++ Idioms*, knjiga.
- **1994:** PLoP Konferencije i knjige, 1994-do danas.
- **1994:** E.Gamma, R.Helm, R.Johnson and J.Vlissides :
“Design Pattern: Elements of Reusable OO software”.

Definicija projektnih obrazaca

- Ne treba svaki problem rešavati od nule...
- Treba iskoristiti već gotova rešenja od ranije.
- Projektni obrasci olakšavaju ponovno korišćenje uspešnih modela i arhitektura.

Definicija projektnih obrazaca

- Christopher Alexander:
  - “Svaki projektni obrazac opisuje problem koji se stalno ponavlja u našem okruženju i zatim opisuje suštinu rešenja problema tako da se to rešenje može upotrebiti milion puta, a da se ne ponovi dva puta na isti način...”
- On je govorio o obrascima za zidanje gradova, ali sve ovo važi i kod OO softvera.

Definicija projektnih obrazaca

- GoF:
  - “Projektni obrasci kod softvera predstavljaju opise objekata i klasa koje komuniciraju i prilagođene su rešavanju opšteg problema projektovanja u određenom kontekstu...”

Elementi projektnih obrazaca

- **Ime obrasca**
  - U nekoliko reči opisuje problem.
- **Problem**
  - Opis situacije u kojoj se obrazac koristi.
- **Rešenje**
  - Opis elemenata koji čine projekat, njihove odnose, odgovornosti i saradnju.
- **Posledice**
  - Rezultati i ocene primene obrasca.

Opis projektnih obrazaca (GoF)

1. Ime obrasca i klasifikacija	
2. Namena	
3. Poznat takođe kao	
4. Motivacija	
5. Primenjivost	
6. Struktura	
7. Učesnici	
8. Saradnja	

Opis projektnih obrazaca (GoF)

9. Posledice	
10. Implementacija	
11. Primer koda	
12. Poznati primeri korišćenja	
13. Povezani obrasci	

[PATTERN-NAME]

Author

[YOUR-NAME] ([YOU@YOUR.ADDR]).

Last updated on [TODAY'S-DATE]

Context

[PARAG-1]

[PARAG-2]

Problem

[ONE-ASPECT]

[ANOTHER-ASPECT]

Examples

Forces

1.[FORCE-1]

2.[FORCE-2]

Design

[PARAG-1]

[PARAG-2]

An Implementation

[SOME-CODE]

Examples

Variants

[VARIANT]

[ANOTHER-VARIANT]

See Also

[ANOTHER-REF]

```
IF    you find yourself in CONTEXT
      for example EXAMPLES,
      with PROBLEM,
      entailing FORCES
THEN for some REASONS,
      apply DESIGN FORM AND/OR RULE
      to construct SOLUTION
      leading to NEW CONTEXT and OTHER PATTERNS
```

Templejt projektnih obrazaca

Više templejta na adresama:

- <http://hillside.net/patterns/template.html>
- [http://www.paterndepot.com/pages \(Templates\)](http://www.paterndepot.com/pages (Templates))

Katalozi projektnih obrazaca

- **Katalog projektnih obrazaca je skup povezanih obrazaca iz odgovarajućeg domena.**
- **Postoje katalozi obrazaca za:**
  - Distribuirane sisteme
  - Veštačku inteligenciju
  - Sisteme za rad u realnom vremenu
  - Telekomunikacione sisteme
  - Adaptivno programiranje
  - ...

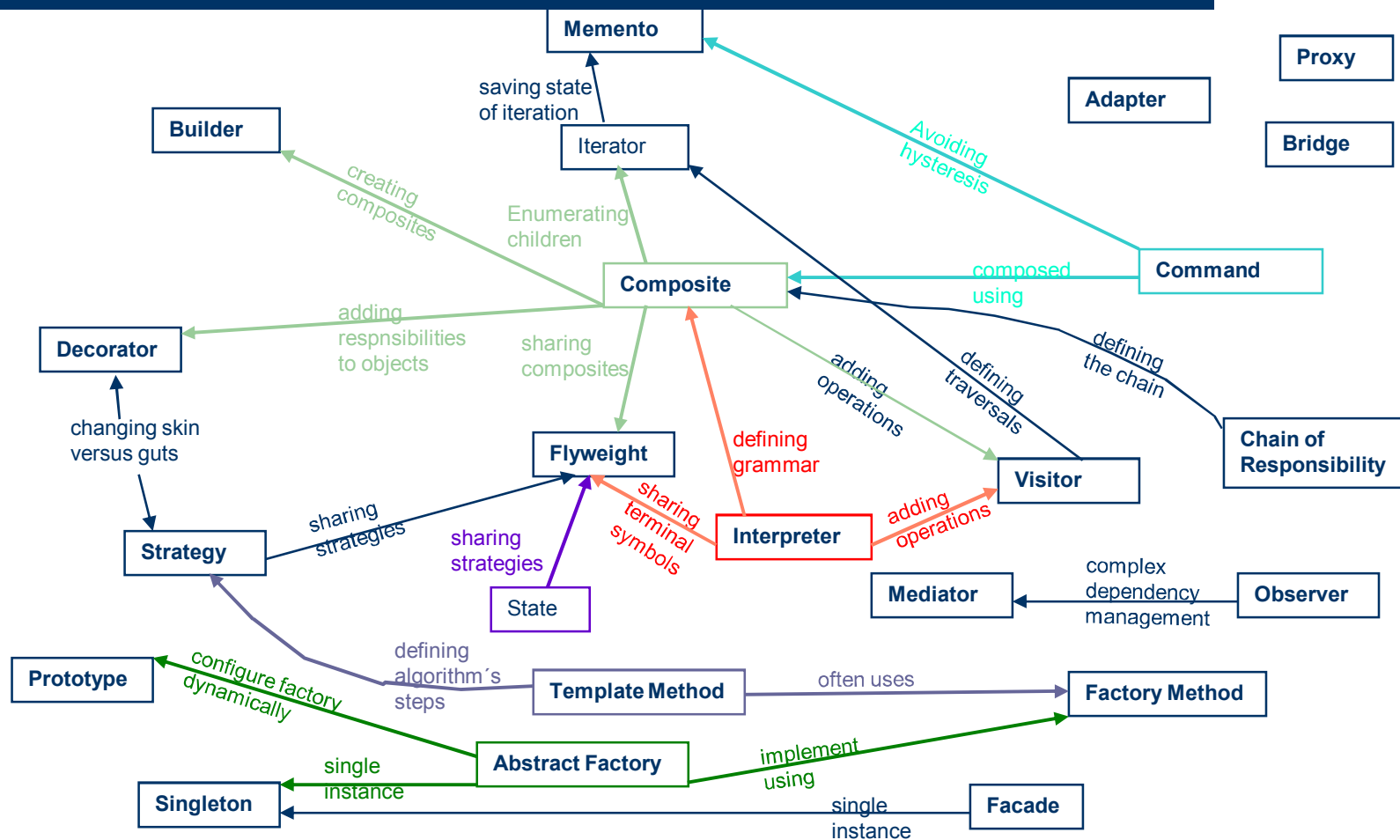

GoF katalog

		Namena		
		Kreiranje	Struktura	Ponašanje
Domen	Klasa	Factory Method	Adapter (class)	Interpreter Template Method
	Objekat	Abstract Factory Builder Prototype Singleton	Adapter (object) Bridge Composite Decorator Facade Flyweight Proxy	Chain of Responsibility Command Iterator Mediator Memento Observer State Strategy Visitor

Odnosi među obrascima

Linkovi

- <http://hillside.net/patterns/>
- <http://www.netobjectives.com/design.htm>
- <http://umbc7.umbc.edu/~tarr/dp/dp.html>
- http://www.links2go.com/topic/Design_Patterns
- http://www.objenv.com/cetus/oo_patterns.html
- <http://www.patternscentral.com/>
- <http://www.tm.tue.nl/it/research/patterns>
- <http://www.mokabyte.it/1998/10/pattern.htm>
- <http://www.c2.com>
- <http://www.enteract.com/~bradapp/docs/patterns-intro.html>
- . . .

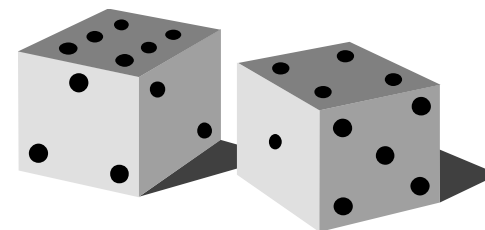

Primeri primene projektnih obrazaca

- Igra - bacanje kockica
- Bankarski sistem

Prvi primer

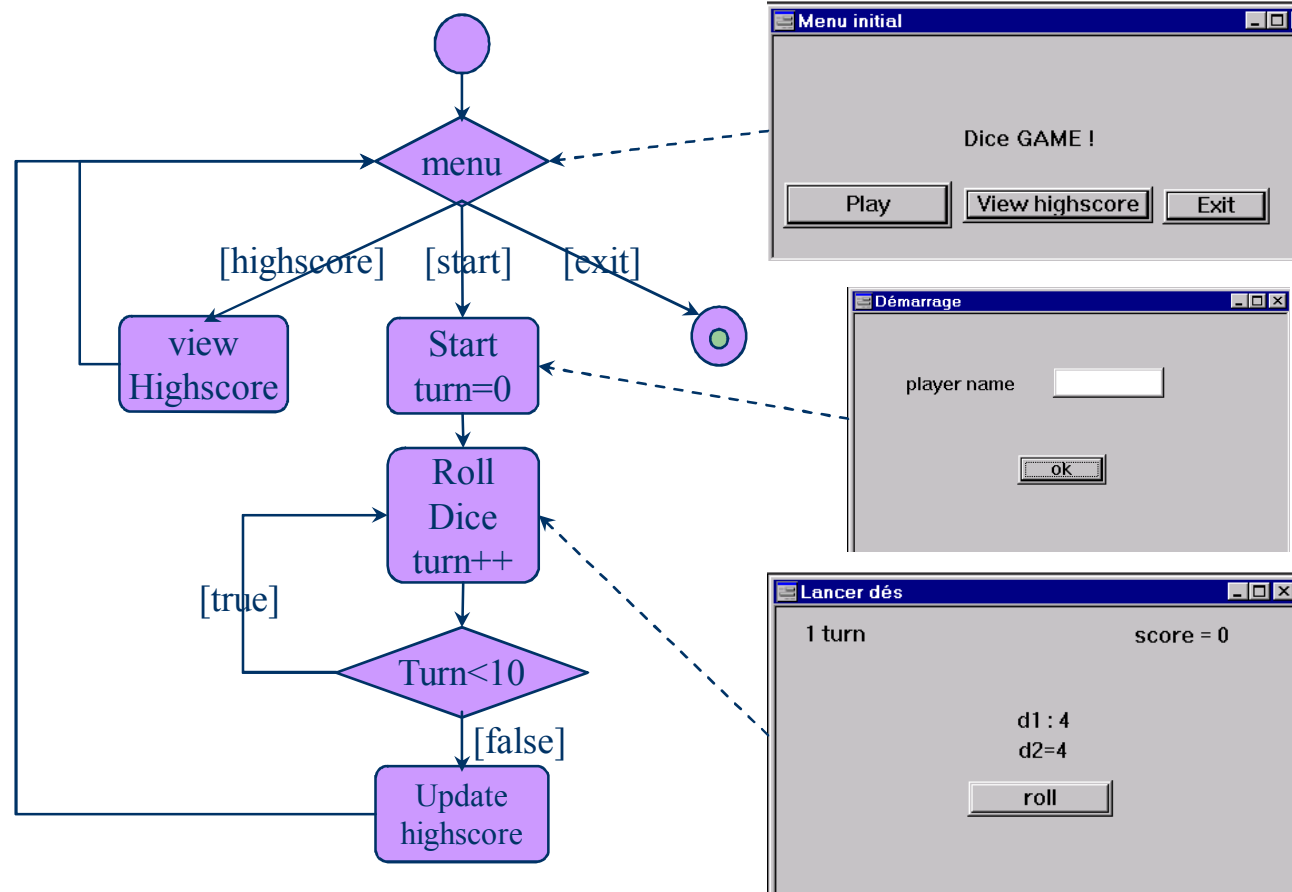
- Igra sa kockama
- Igrač baca 10 x 2 kocke
- Ako se dobije zbir = 7, skor = skor + 10 poena
- Na kraju, skor igrača se registruje u **highscore** tabeli.

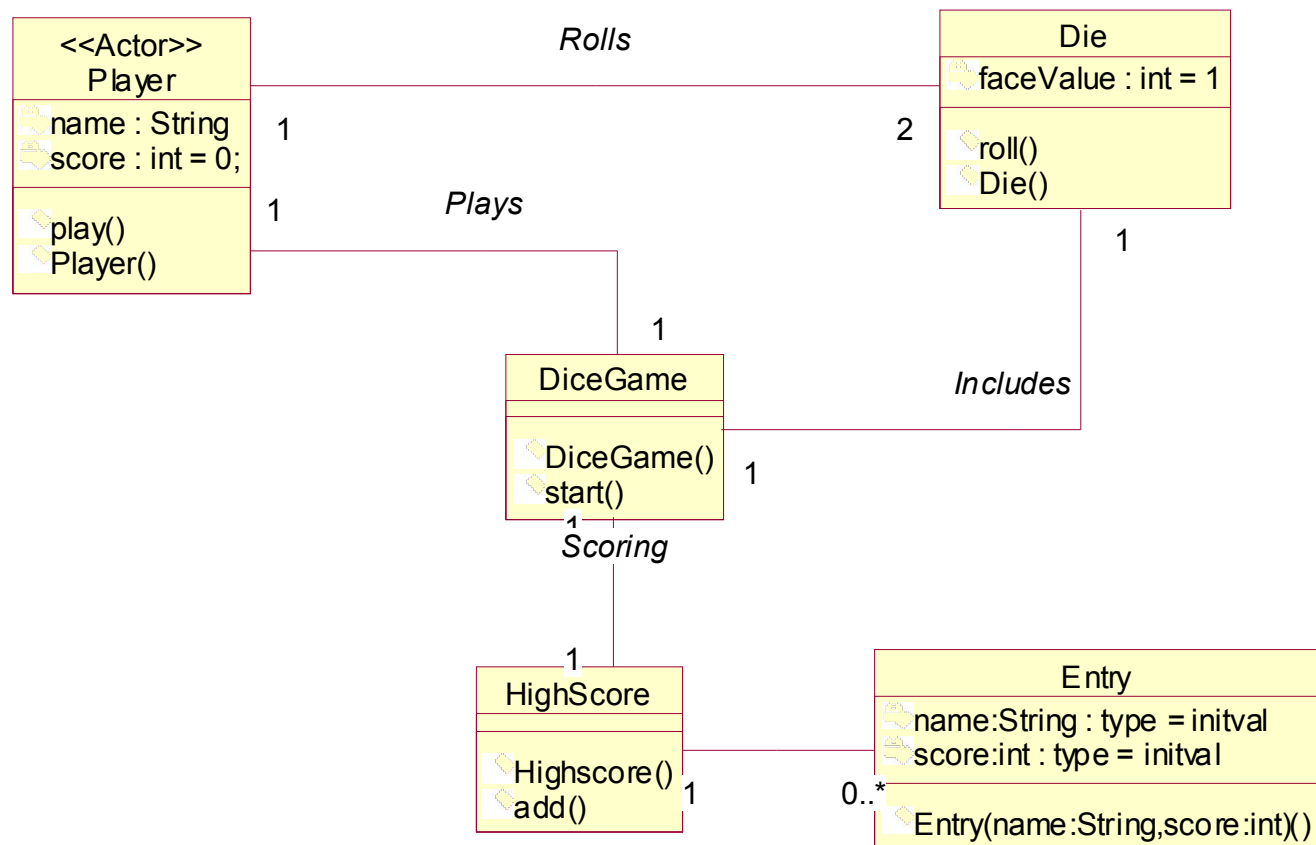

Dijagram aktivnosti

Faza analize...

Faza projektovanja

- Projektovanje korisničkog interfejsa
- Rešavanje smeštaja rezultata iz highscore tabele (snimanje u datoteku ili u bazu podataka)
- Realizacija arhitekture po lejerima: Primena **Layer Architectural Pattern-a**

Nivo (Layer)

- Organizacija sistema u nivoe omogućava strukturiranje i dekompoziciju sistema u grupe zadataka, pri čemu je svaka grupa jedan nivo apstrakcije.

Layer :Struktura

Layer: Struktura projektnog obrasca

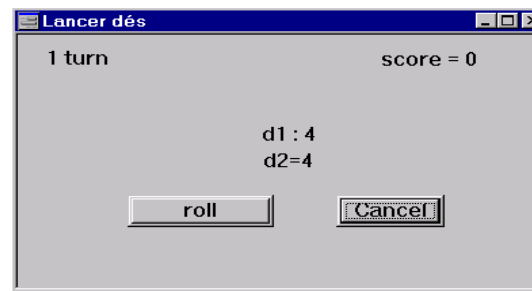
Layer arhitekturni obrazac : Primeri

- JVM – Java Virtuelna Mašina i binarni code format
- API : Lejer koji enkapsulira niže nivoe
- Informacioni Sistemi
  - Presentacioni nivo, Logika aplikacije, Nivo domena aplikacije, Baza podataka
- Windows NT
  - Sistemski servisi,
  - Upravljanje resursima (Object manager, security monitor, process manager, I/O manager, VM manager, LPC),
  - Kernel (exception handling, interrupt, multipro synchro, threads),
  - HAL (Hardware Abstraction Level)
  - Hardware

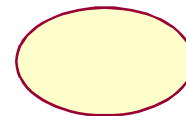

Primena Layer Architecture obrasca

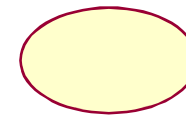
UI

Core

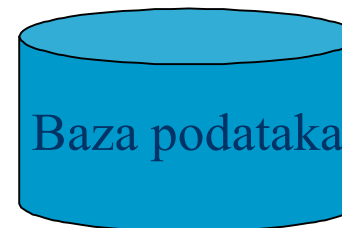

Play

View High Score

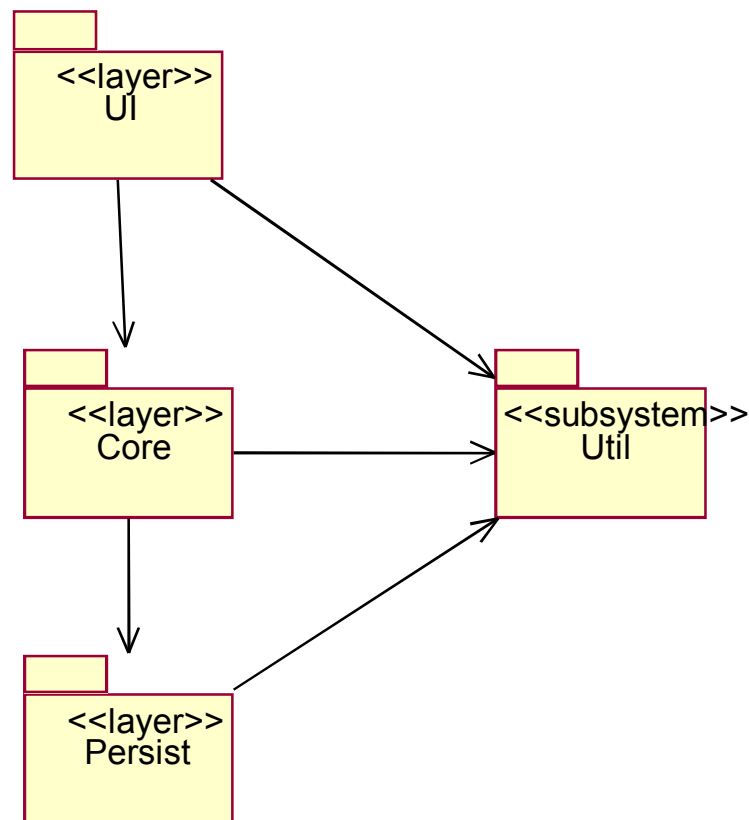
Perzistencija

Primena Layer Architecture obrasca

Layer « core »

- Sadrži klase koje definišu logiku rada aplikacije...
- Adaptacija klasa iz faze analize za implementaciju...
- Korišćenje Singleton projektnog obrasca...

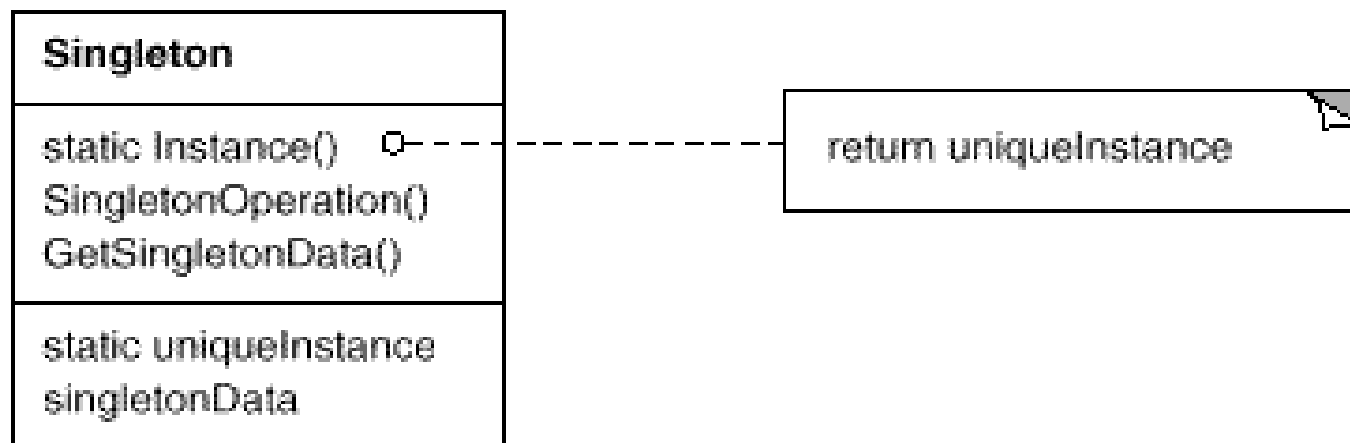

Singleton obrazac

- Obezbeđuje da klasa ima samo jednu instancu, kao i globalni pristup toj instanci.

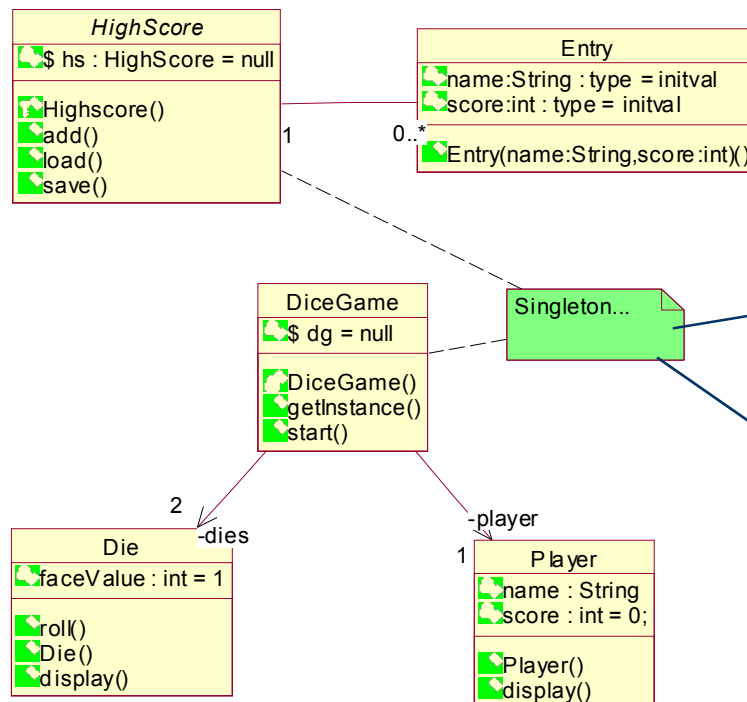

Singleton Struktura

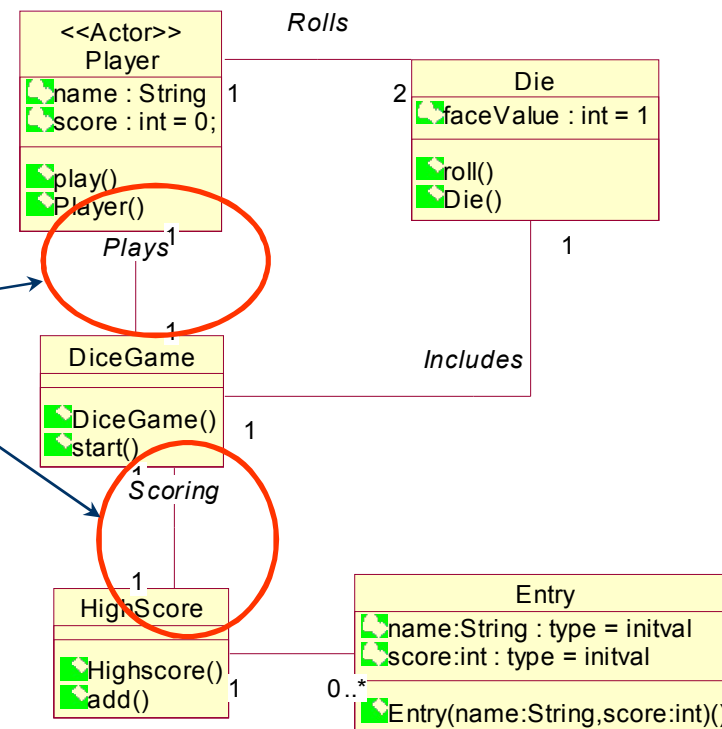

Core « Layer »: dijagram klasa

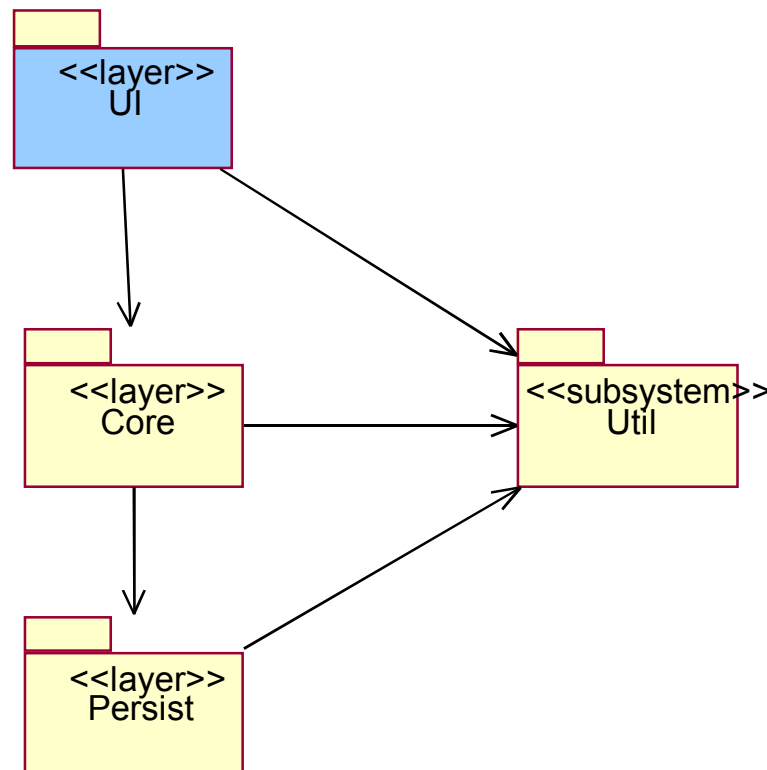
Projektovanje

Analiza

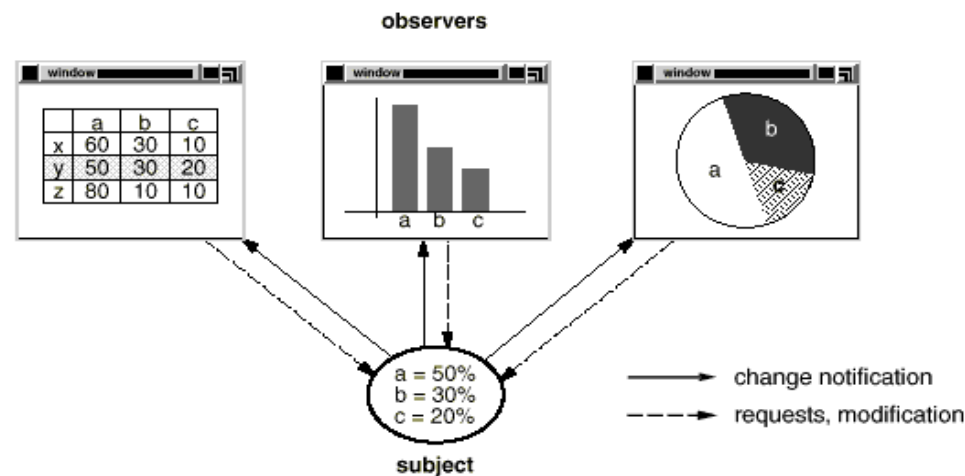

Lejer Korisnički interfejs

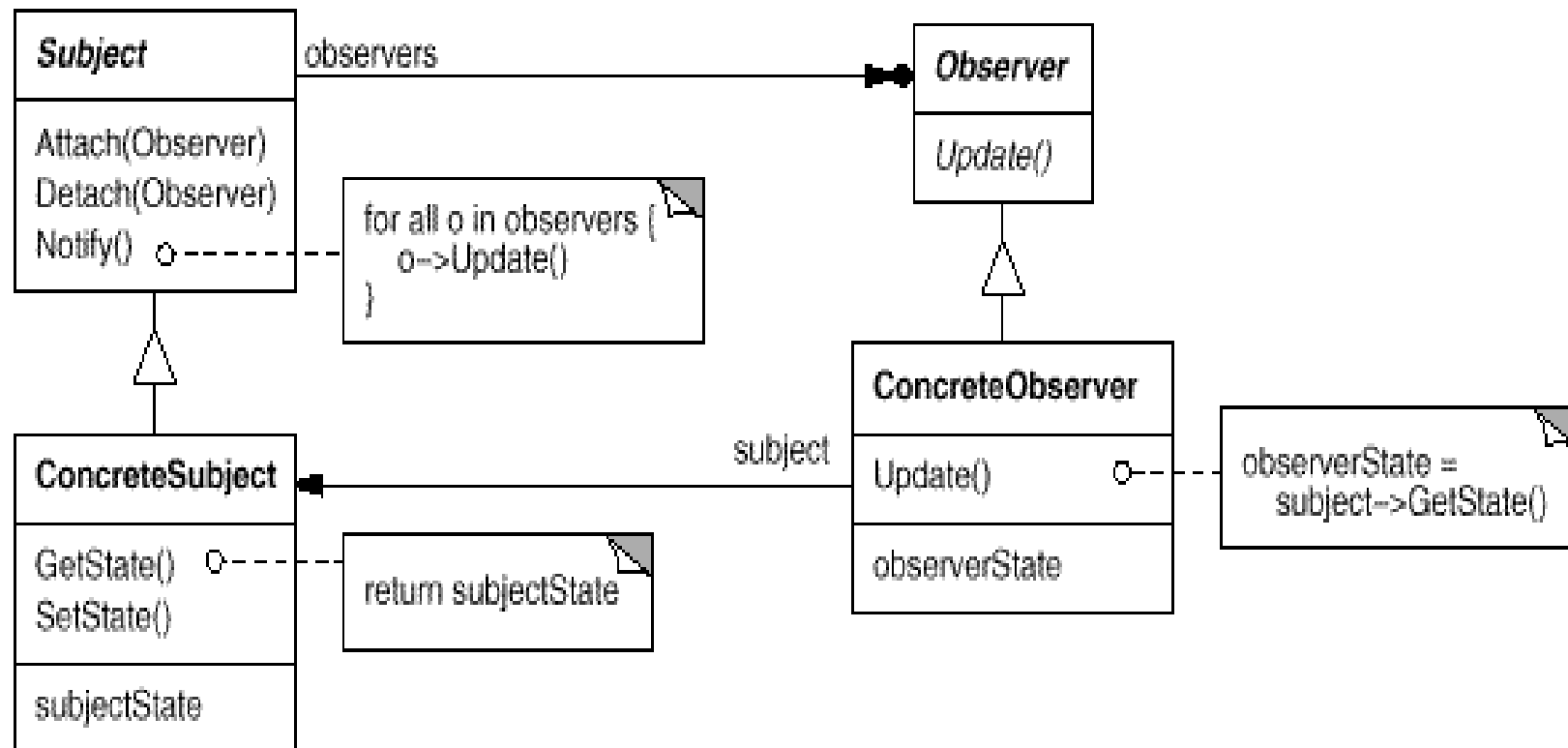

Observer pattern

- **One-to-many** zavisnost između objekata: promena jednog objekta će izazvati obaveštavanje svih opservera

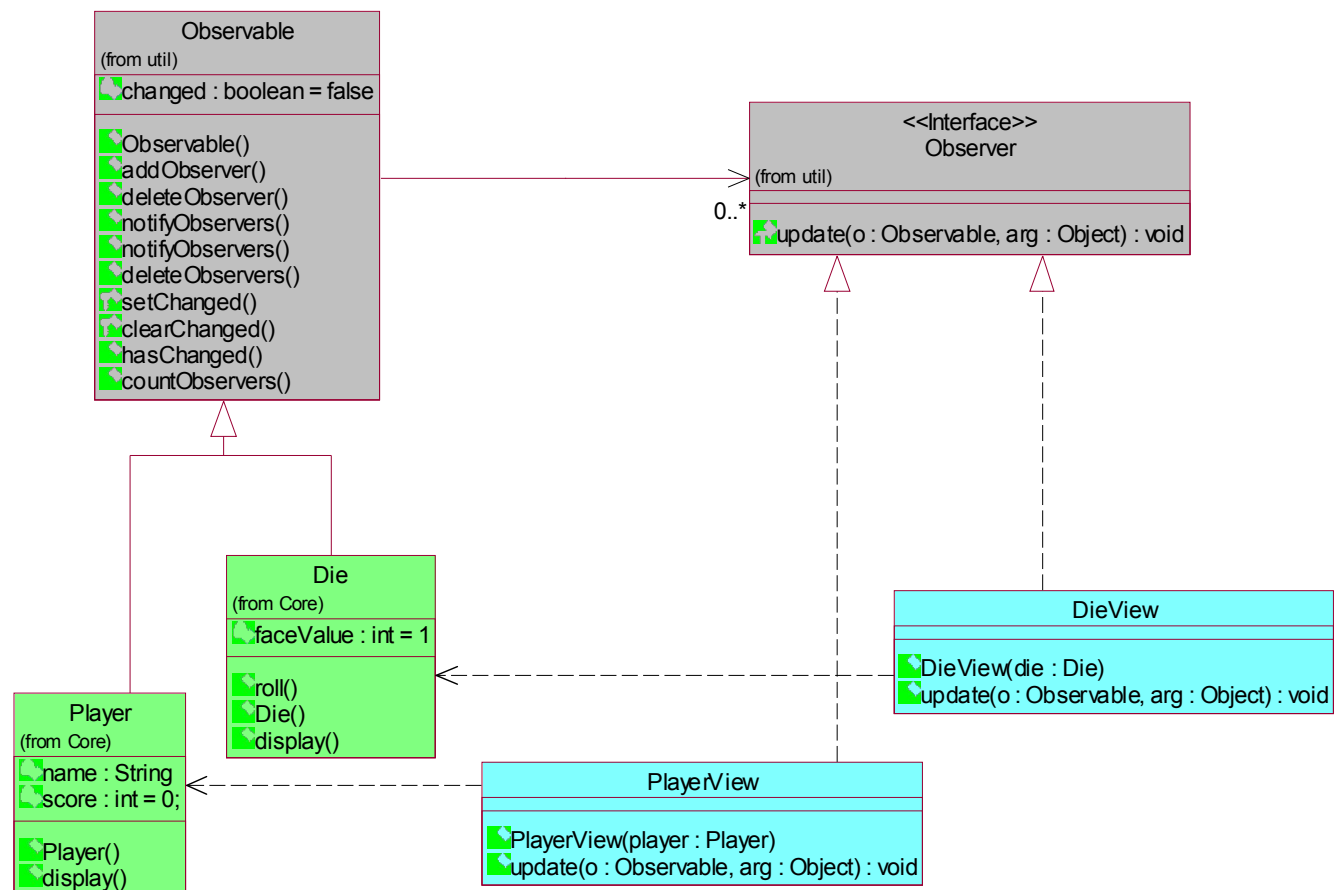

Observer: Struktura

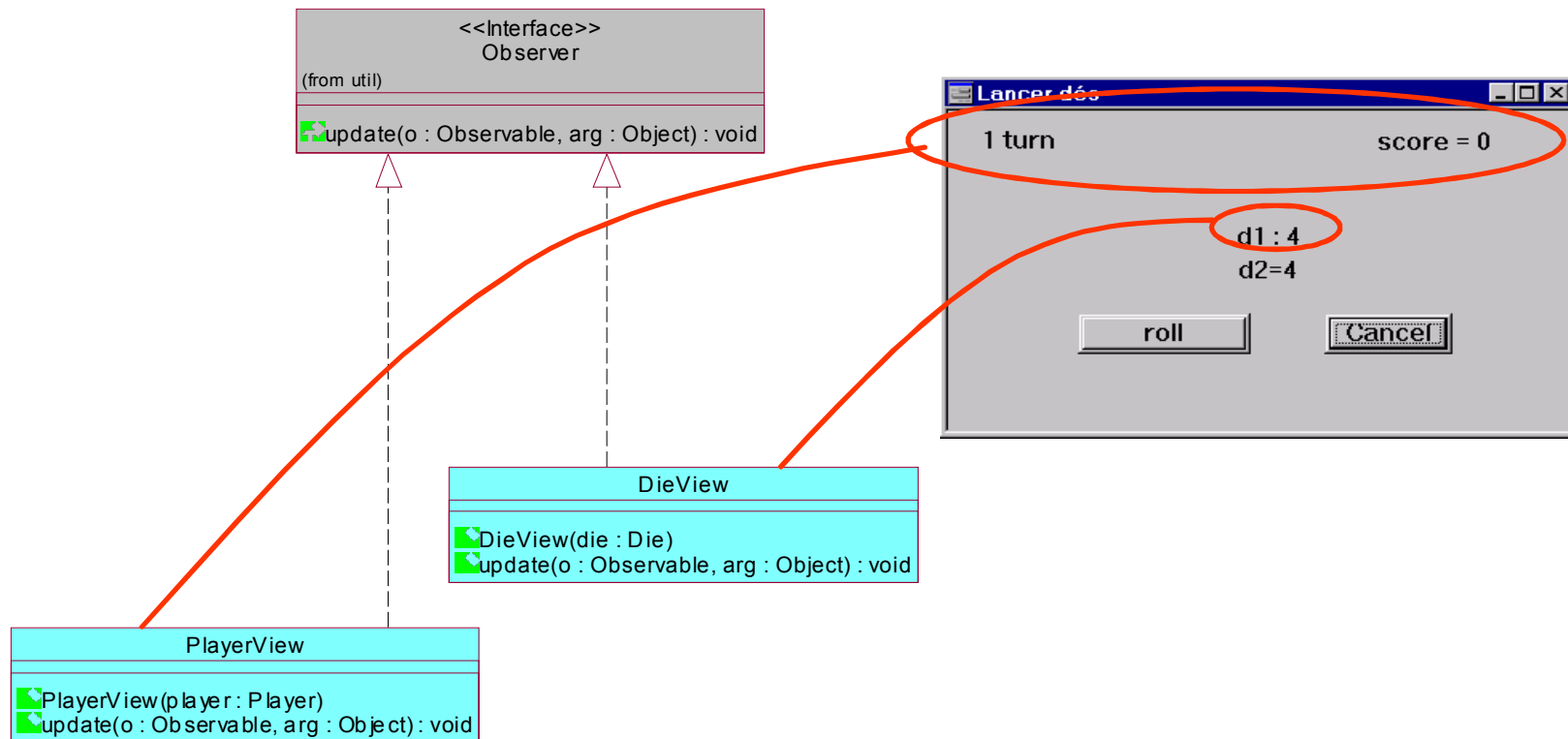

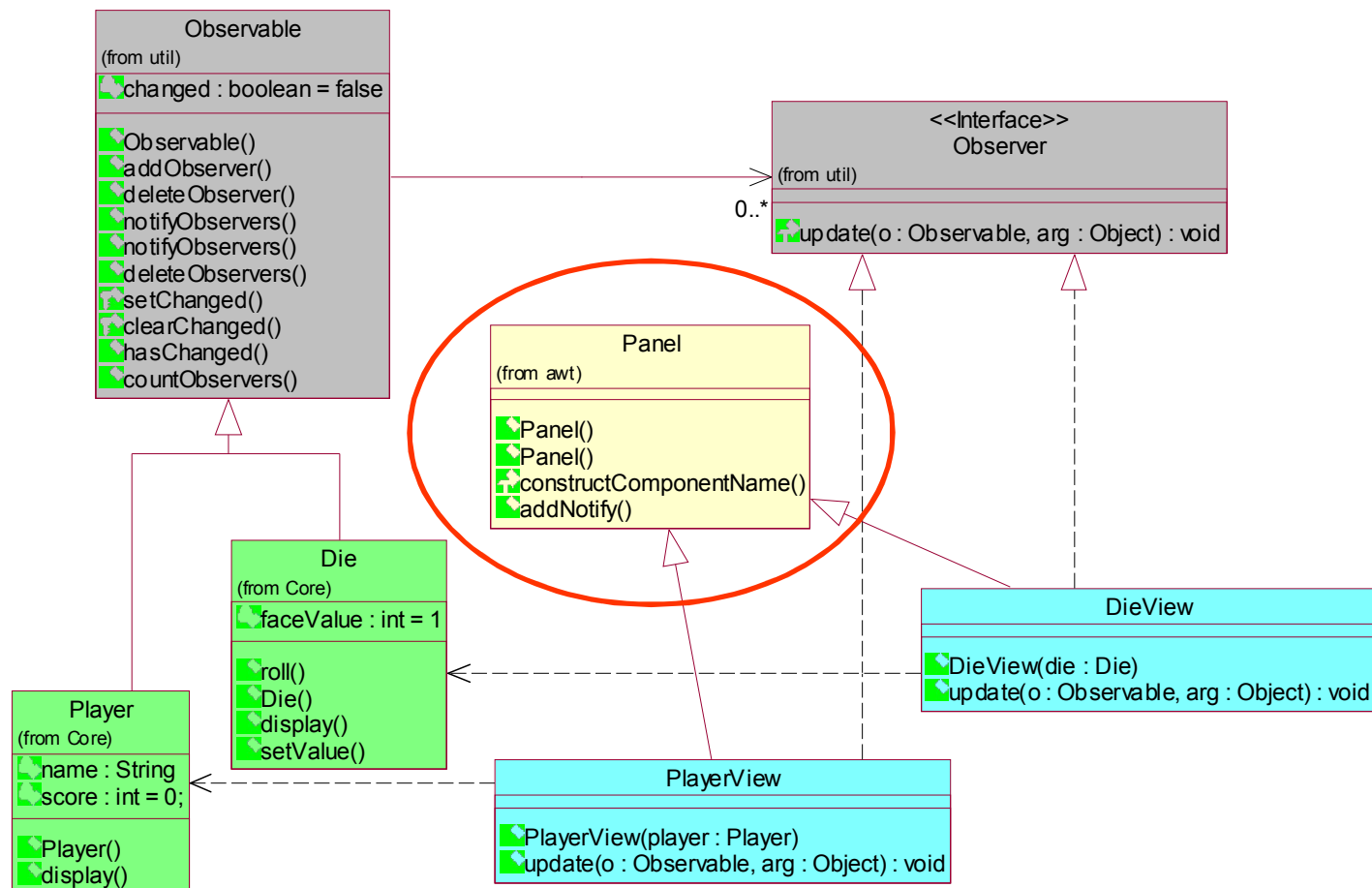
Primena Observer Pattern-a

Observer View

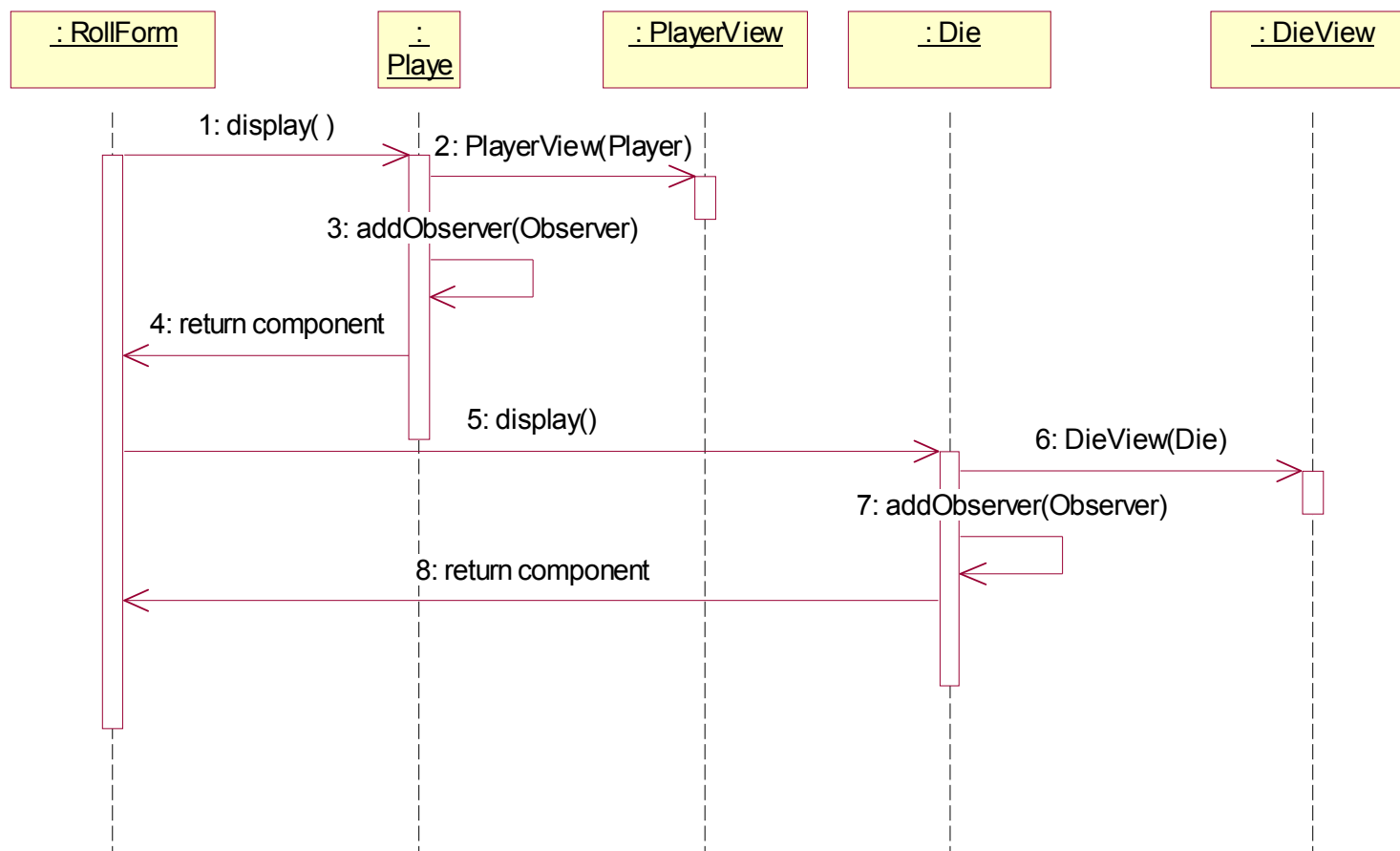

Primena Observer Pattern-a

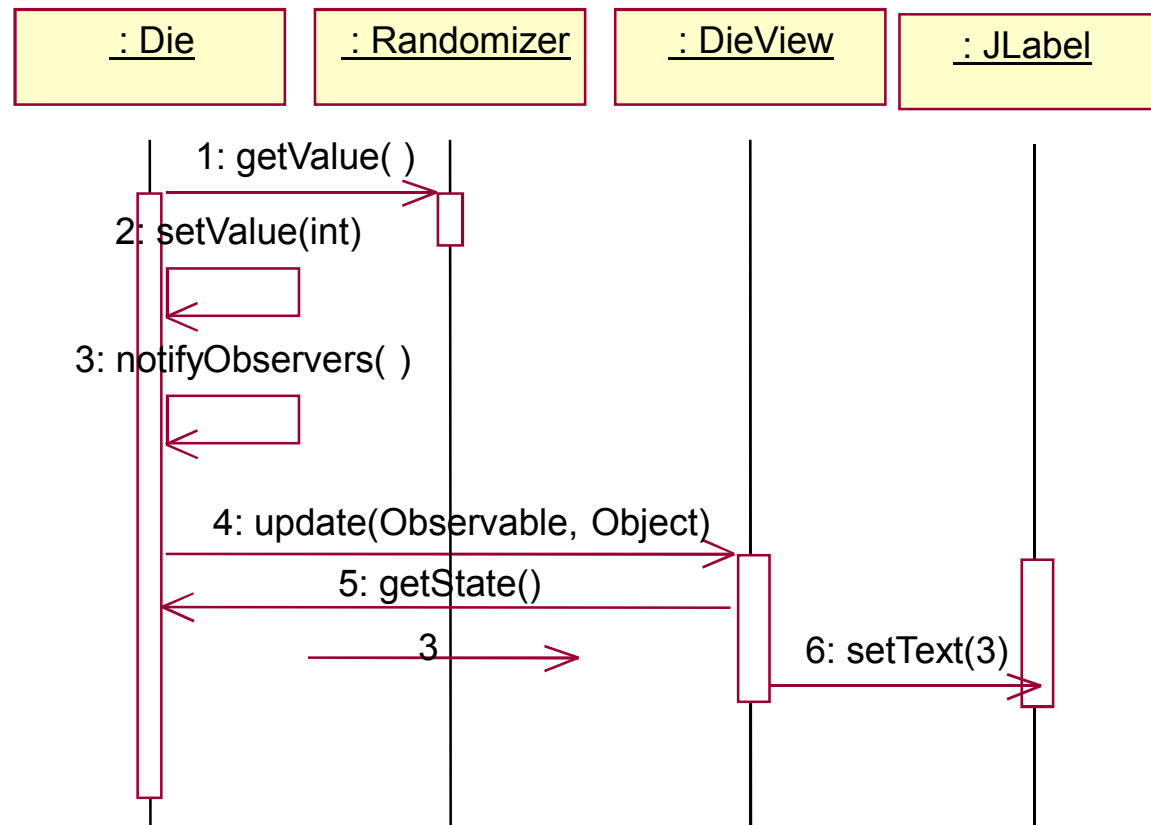

Dijagram sekvence za postavljanje Observera

Observer : obaveštavanje o promeni

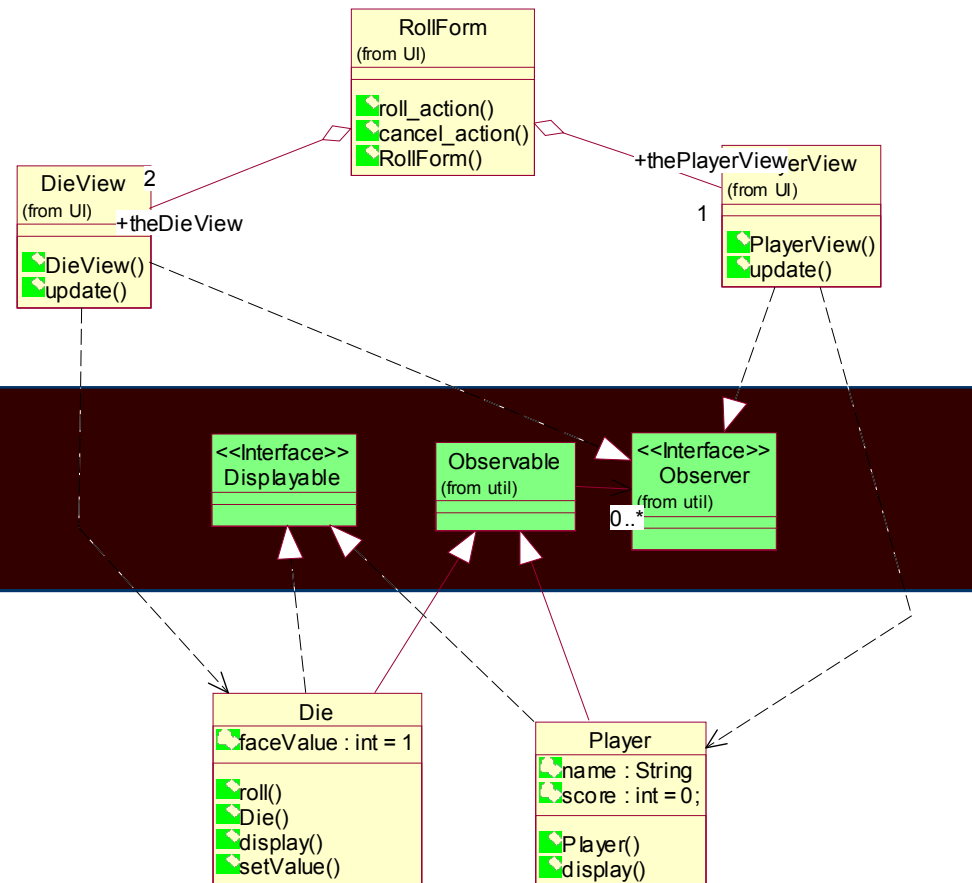

Nivoi...

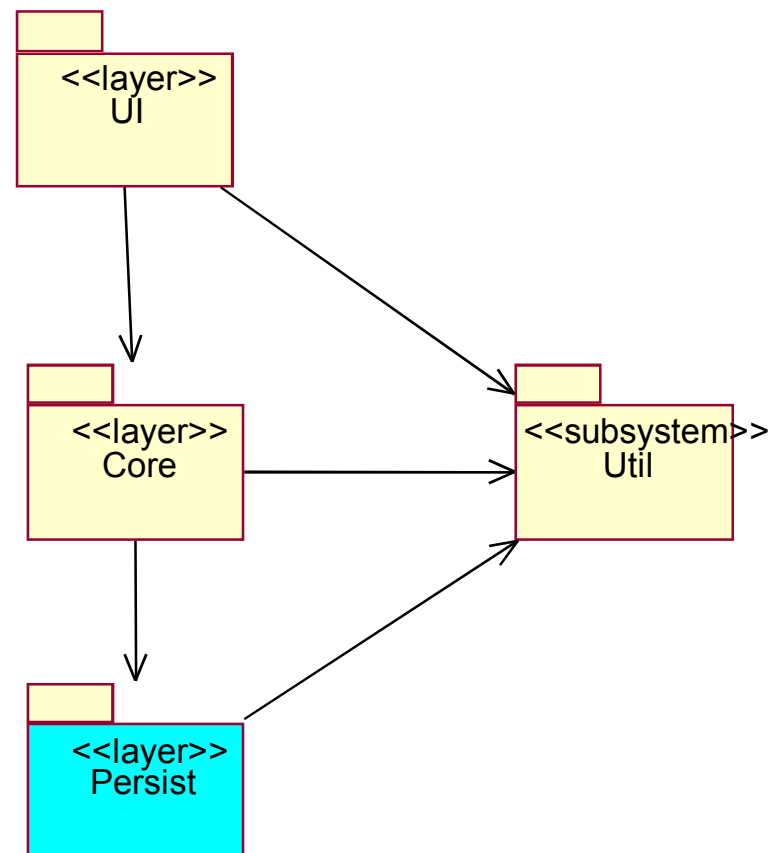
UI

Razdvajanje klasa i
interfejsa

Core

Smeštaj podataka...

Obrazac Factory Method

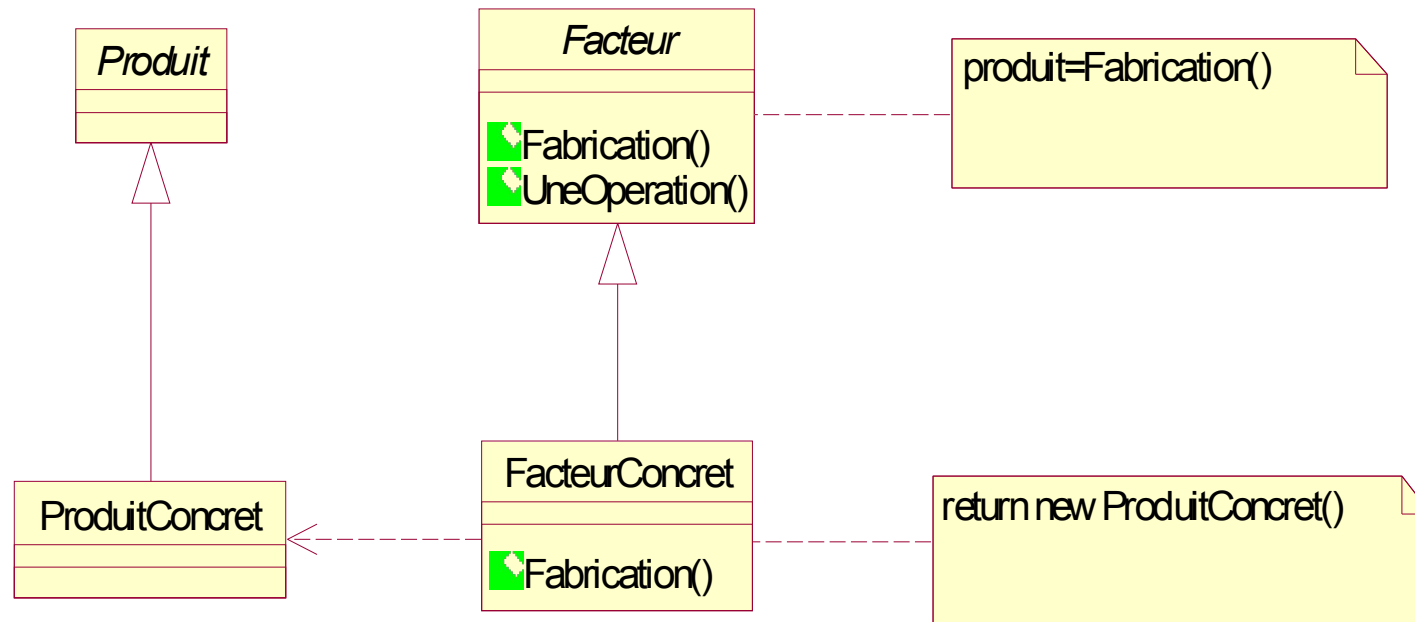
■ Namena

- Definiše interfejs za kreiranje objekta, ali prepušta potklasama da odluče koju će klasu instancirati.
- Omogućava klasi da odloži instanciranje i taj posao prepusti potklasama
- Poznat je i kao **Virtual Constructor**

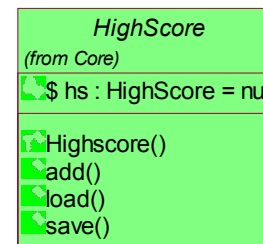
Struktura

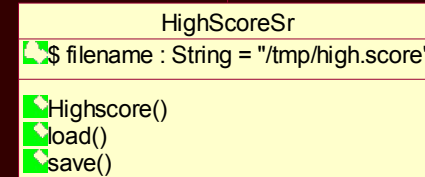
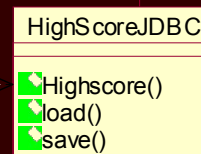

Primena Factory Method obrasca

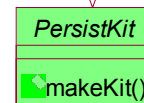
Apstraktni proizvod →

Konkretni proizvod

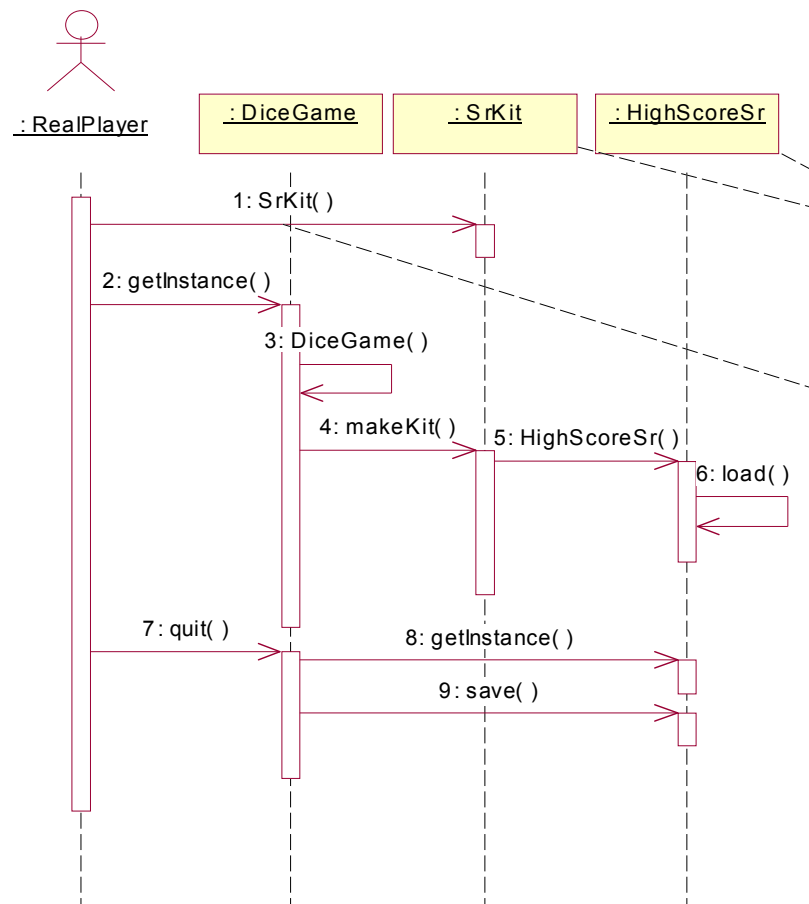
Konkretna fabrika

Apstraktna fabrika →

Primena Factory Method obrasca

Zaključak

- 1 Arhitekturni obrazac : **Layer**
- 3 Projektna obrasca : **Singleton, Observer, Factory Method**